

תולדותיהם
של צדיקים

הרה"ק רבי שניאור זלמן מלאדי בעל התניא ז"ע

מצבת הרה"ק האדמו"ר האמצעי ז"ע

הרה"ק רבי מנחם מענדל מליובאוויטש ה"צמח צדק" ז"ע

כת"י הרה"ק המהר"ש מליובאוויטש ז"ע

בית חב"ד - ליובאוויטש

רבי דובער, האדמו"ר האמצעי בשושלת חב"ד. שני הבנים הנוספים, רבי חיים אברהם ורבי משה, היו חריפי מוח וגדולים בחסידות, אך לא הנהיגו עדה בישראל.

האדמו"ר האמצעי

הרה"ק רבי דב בער, נולד לאביו כ"ק אדמו"ר הזקן בעל התניא, ביום ט' בכסלו תקל"ד ומכונה ה"אדמו"ר האמצעי".

עוד בחיי אביו שימש כמדריך רוחני לצעירי החסידים ולאחר הסתלקות אביו בשנת תקע"ג נתמנה על מקומו כמנהיג עדת חסיד חב"ד.

פעל רבות למען יישובם של בני ישראל ורכש חלקות אדמה במחוז חרסון, בהם ייסד יישובים יהודיים. בייחוד פעל רבות למען יישוב ארץ ישראל ויסד את היישוב היהודי בחברון, שהפכה לעיר ואם בישראל. בתו הרבנית מנוחה רחל סלונים השתקעה בחברון, השרתה מהודה על העיר ורבים מתושביה היו מצאצאיה.

אף הוא כאביו נאסר בעקבות הלשנה ושוחרר לאחר תקופת זמן. האדמו"ר האמצעי נסתלק ביום הולדתו, יום רביעי ט' בכסלו תקפ"ח ונטמן בניעזין.

כתבים רבים בחסידות הותרו אחריו האדמו"ר האמצעי, שהיה ידוע כמחדש גדול וכותב במהירות על-אנושית, עד שאמרו עליו שהוא כותב בהשבעת הקולמוס. הוא התמסר כל כולו לתורת החסידות, וחסידים אמרו עליו שאם היו חותכים את ידו היה נוטף ממנה חסידות ולא דם. חלק ניכר מהכתבים הובא לדפוס והספרים מהווים נכסי צאן ברזל בתורת חב"ד.

לאחר הסתלקותו, המשיך חתנו, שהיה גם בן אחותו, ה"צמח צדק" בהנהגת חסידי חב"ד.

ה"צמח צדק"

הרה"ק רבי מנחם מענדל שניאורסון מליובאוויטש, בעל "צמח צדק", נולד בערב ר"ה תקנ"ט לאביו רבי שלום שכנא אלטשולר מגזע בעל המצודות, ולאמו הרבנית דבורה לאה בתו של בעל התניא. לאחר שהתייתם מאמו התגדל בבית סבו הגדול, ונשא את הרבנית חיה מושקא בת דודו האדמו"ר האמצעי.

התיישב בעיר ליובאוויטש, ועל שמה התפרסם. לאחר הסתלקות חותנו בשנת תקפ"ח התמנה על מקומו בהנהגת עדת חסידי חב"ד. מדברנא דאומתיה ומנהיג נערץ על כל שכבות העם, לחם בהשכלה ופעל רבות להצלת הקנטוניסטים מהצבא הרוסי.

שאלות בהלכה הופנו אליו מכל קצווי תבל ותשובותיו התפרסמו בספרו "שו"ת צמח צדק" שקנה מקום מכובד בין ספרי ההלכה

אחת התנועות המרכזיות בחסידות, היא תנועת חב"ד אשר נוסדה בידי כ"ק אדמו"ר הזקן בעל התניא והשו"ע, מגדולי תלמידי המגיד ממעזריטש.

שיטתו של 'הרב', כפי שנקרא בספרות החסידית, היתה מיוחדת במינה ושונה מתורת החסידות מבית מדרשו של המגיד. היסוד האמיתי לחיים נכונים על פי תורת החסידות, לשיטת בעל התניא, הוא הבנה שכלית מעמיקה על ידי לימוד החסידות בהתבוננות פנימית, כשהמטרה היא להגיע לשליטה מלאה של האדם על מחשבותיו, בבחינת "המוח שליט על הלב". מתוך ההתבוננות מגיע האדם לאהבת ה' ויראתו, השגחתו הפרטית על כל הבריאה ואהבת כל אחד מישראל.

בעל התניא

כ"ק אדמו"ר הזקן, רבי שניאור זלמן מליאדי ז"ע, נולד בליאזני בח"י באלול תק"ה לאביו רבי ברוך, מגזע המהר"ל מפראג. מרן הבעש"ט הק' ערך סעודה גדולה ביום לידתו, מפני שנשמה גדולה ירדה לעולם.

מילדותו ניכר בכשרונותיו המיוחדים והחל משנת תקכ"ד היה לתלמידו של המגיד ממעזריטש ונחשב לצעיר התלמידים. היה תלמיד-חבר לרבי מנחם מענדל מויטפעסק וקיבל ממנו הרבה. בשנת תקל"ז יצא יחד עם הרמ"מ מויטפעסק ורבי אברהם מקאליסק לארץ ישראל בראשות העלייה המפורסמת, אך לבקשת הרמ"מ, שחש להשאיר את העדה כצאן בלי רועה, חזר להנהיג את העדה.

כשאר תלמידי המגיד פעל רבות להפצת דבר החסידות בקרב מבקשי ה', וסביבו התקבצו תלמידי חכמים מופלגים, גם מערים מפורסמות בהתנגדותם לחסידות.

בשנים תקנ"ט ותקס"א נעצר הרב עקב הלשנות ויום שחרורו נחוג עד היום בקרב חסידי חב"ד כ'חג הגאולה'.

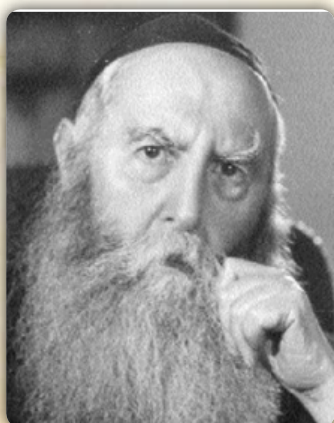
חיבורו המפורסם "ליקוטי אמרים - תניא" נחשב כאחת מאבני היסוד של החסידות העיונית. על פי ציווי רבו המגיד, כתב את "שולחן ערוך הרב" אשר מהווה ספר הלכות יסודי בעולם החסידות. בספרו "תורה אור" מובאים מאמריו על תורת החסידות על פי סדר הפרשיות והמועדים, וכן נדפסו מאמריו על התורה ומאמרי חז"ל. 'סידור הרב', שבו הנוסח המוגה של התפילות ע"פ נוסח האריז"ל, הפך אף הוא לאבן יסוד בתורת החסידות.

הרב בעל התניא נסתלק במוצאי שב"ק כ"ד בטבת תקע"ג במהלך בריחתו מהקיסר נפוליון שפלש לרוסיה, בו ראה הרב סכנה רוחנית לישראל ויחל למפלתו, ונטמן בהאדיטש.

חלק מתלמידי הסתופפו בצל תלמידו הרה"ק רבי אהרן משה הלוי הורוויץ מסטראשילע, אך המשך ההנהגה עבר לידי בנו הרה"ק

כ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל מליובאוויטש ז"ע

הרה"ק רבי יוסף יצחק הרי"ץ מליובאוויטש ז"ע

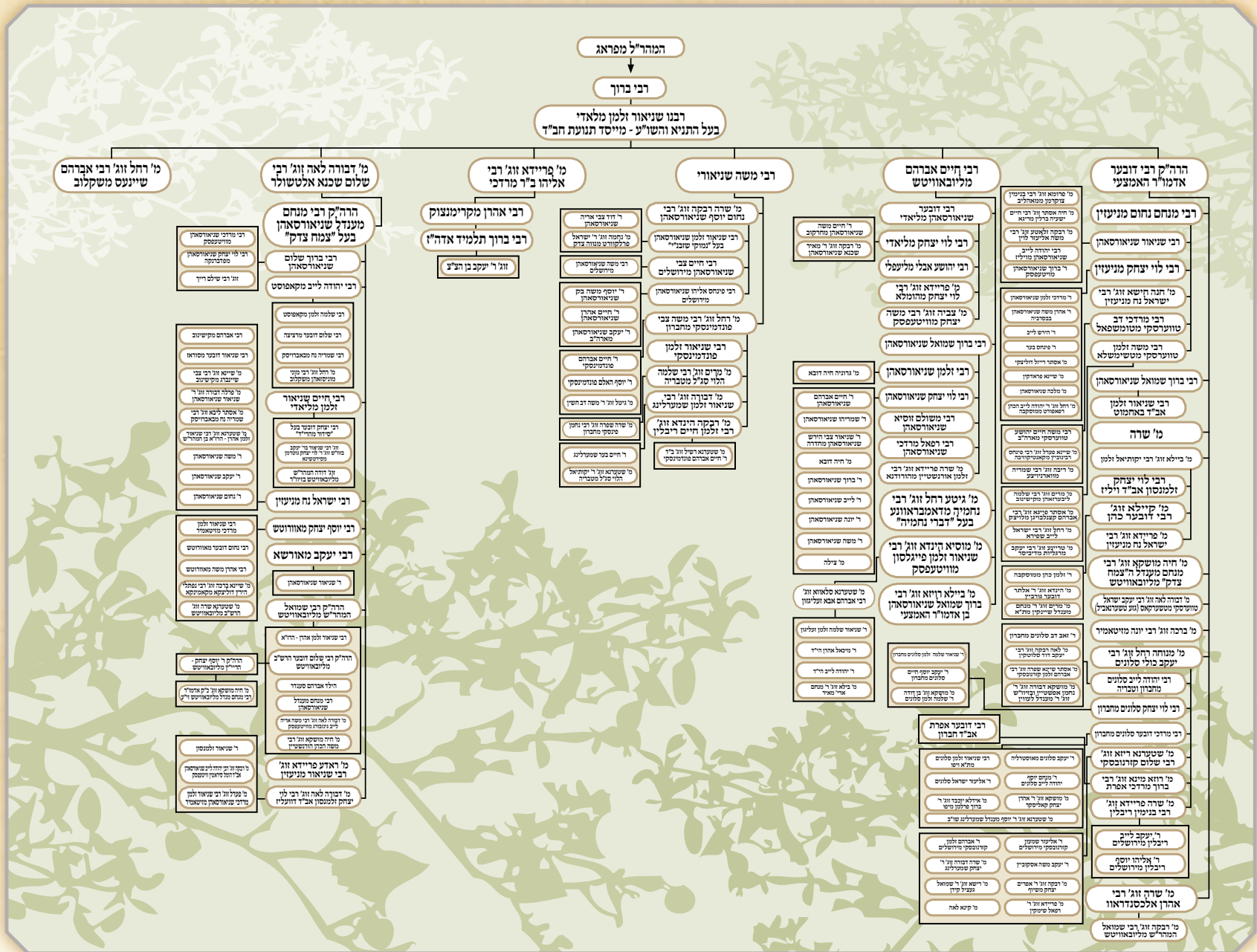

הרה"ק רבי שלום דובער הרש"ב מליובאוויטש ז"ע

המבשר

גליון חג השבועות תש"ע

76-77

בשנת תרע"ו, בעת מלחמת העולם הראשונה, עזב את ליובאוויטש ועבר לרוסטוב ואף שקל עליה לארץ ישראל, אך מאוחר יותר שינה את דעתו. הוא הסתלק בב' בניסן תר"פ ומינה את בנו יחידו הרי"ץ לממשיך דרכו. לפני הסתלקותו הכריז: "אני עולה השמימה אך משאיר למטה את הכתבים", הלא הם כתבי החסידות הרבים שהותיר.

הרי"ץ מליובאוויטש

הרה"ק רבי יוסף יצחק שניאורסון מליובאוויטש נולד ב"ב בתמוז תר"מ, לאביו הרש"ב. לאחר נישואיו התמנה על ידי אביו למנהל ישיבת "תומכי תמימים" והיה ליד ימינו של אביו בפעילותו הציבורית רחבת ההיקף. החל משנת תר"פ מילא את מקום אביו בהנהגת חסידי חב"ד והחל בפעילותו במסירות בלתי מצויה להצלתם הרוחנית של יהודי רוסיה, לאחר פרוץ המהפכה הקומוניסטית. למרות הסכנה, לא נרתע הרי"ץ מפעילותו להצלת היהדות, ולבסוף נאסר והוצא עליו גזר דין מוות. לאחר לחצים מצד אישים רמי מעלה הומר דינו לגלות ולאחר מכן שוחרר סופית אך נאלץ לעזוב את רוסיה. טרם יציאתו חיזק את חסידי והשאיר עליהם רושם חזק במשפט: "ק"ק הגוף היהודי נמצא בגלות, אך הנשמה חופשית". בשנת ת"ש היגר לארה"ב ושם פעל רבות לחיזוק היהדות ואף הקים שם את מרכז חסידי חב"ד. הסתלק בשב"ק פרשת בא תש"י ונטמן בניו יורק. על מקומו נתמנה חתנו כ"ק אדמו"ר רבי מנחם מנדל מליובאוויטש זי"ע.

לאחר הסתלקותו ב"ג בתשרי תרמ"ג, המשיך בנו הרש"ב את מקומו בהנהגת העדה.

הרש"ב מליובאוויטש

הרה"ק רבי שלום דובער מליובאוויטש, נולד בליובאוויטש בכ' במרחשון תרכ"א לאביו המהר"ש. התגדל אצל זקנו הצמח צדק וקיבל רבות מאביו המהר"ש. מצעירותו ניכר בדרגותיו הגבוהות והחסידים כינוהו "עובד". מגיל י"ב החל לכתוב "הנחות" ממאמרי אביו וקיבל חסידות מזקני החסידים בדורו. הסתלקותו של אביו בשנת תרמ"ג החלישה את גופו, שהיה ידוע חולי מצעירותו, ולמרות שגדולי החסידים הפצירו בו למלא את מקום אביו, סירב. תחילה מילא את מקום אביו באופן חלקי ורק לאחר כמה שנים הסכים לקבל על עצמו את עול ההנהגה. הרש"ב התייחד ביכולתו לשלב את העמקות בתורת החסידות לבעלי מדרגה, ומאידך - לקרב את החסידים הפשוטים ולהאחיב עליהם את התורה ומצוותיה בדרך החסידות. הרש"ב היה אחד ממנהיגי דורו ופעל רבות למען אחינו בני ישראל שסבלו רבות מפוגרומים ורדיפות. עמד בראשות "אסיפת הרבנים" שכונסה על ידי הממשלה הרוסית בפטרבורג, ויחד עם הגאון רבי חיים מבריסק עמד כחומה בצורה כנגד הניסיון לקעקע את יסודות היהדות הצרופה. גולת הכותרת בפעילותו היתה הקמת רשת הישיבות "תומכי תמימים", כמענה נגד תנועת ההשכלה שעשתה שמות בקרב צעירי ישראל. מאות בחורים התחנכו בין כותלי הישיבה ונפתחו לה סניפים רבים ברוסיה, בארה"ב ובארץ הקודש.

המפורסמים. כתבים רבים בתורת החסידות נותרו ממנו, חלקם אבד במהלך השנים וחלקם האחר ראה אור. תלמידיו היו מופלגים בתורה וחסידות, והמפורסמים שבהם: רבי הלל מפאריטש, ה"תורת חסד", רבי אברהם דוד לאוואט, רבי דן ורבי יוסף תומרקין, רבי פרץ חן ורבי אליהו יוסף ריבלין מדריבין.

הצ"צ הסתלק ב"ג בניסן תרכ"ו ונטמן בליובאוויטש. משבעת בניו, הנהיג את העדה בנו הצעיר, הרה"ק רבי שמואל - המהר"ש. הבן הבכור, רבי ברוך שלום מיאן להתעטר בעטרת ההנהגה ונותר לדור בליובאוויטש. הבן השני, רבי יהודה לייב, יסד את שושלת חב"ד-קאפוסט, אך נסתלק כעבור כמחצית השנה והשושלת נפסקה לאחר הסתלקות בניו. הבן השלישי, רבי חיים שניאור זלמן, יסד את שושלת חב"ד-ליאדי, ואף שושלת זו נפסקה לאחר הסתלקות בנו. הבן הרביעי, רבי ישראל נח, יסד את שושלת אוורוטש, והנהגתו דמתה יותר להנהגת חצר טשערנאביל. הבן השישי, רבי יעקב, הסתלק בצעירותו.

המהר"ש מליובאוויטש

הרה"ק רבי שמואל מליובאוויטש, האדמו"ר הרביעי בשושלת חב"ד, נולד בב' באייר תקצ"ד לאביו הצמח צדק". בציווי אביו החלו חסידים להיקהל סביבו והוא לימד את תורת החסידות. לאחר הסתלקות אביו בשנת תרכ"ו, התמנה על מקומו בהנהגת העדה, למרות היותו הצעיר שבבניו. מאמריו בתורת החסידות נדפסו בסדרת הספרים "תורת שמואל" וכן נותרו ממנו כתבים נוספים בחסידות.